

ידיעון לח"י

פרשת חייו ומותו של אלכסנדר רובוביץ' "חיים"

הידיעון שלפניכם מספר את סיפור חייו ומותו של אלכסנדר רובוביץ' "חיים" שנפל בעת פעילותו במחתרת לח"י בהיותו נער בן 17. רובוביץ' נחטף על ידי הבריטים לאחר שנתפס בעת פעולת הדבקת כרוזים, עונה ומת. גופתו לא נמצאה מעולם והוא בחזקת נעדר שמקום קבורתו לא נודע. יהי זכרו ברוך!

בכבוד רב,
העמותה להנצחת מורשת לוחמי חרות ישראל (לח"י)

הדבקת כרוזים כחלק ממערך ההסברה והתעמולה בלח"י

פעולות ההסברה במחתרת היו אמצעי מלחמה מסייעים בצדן של הפעולות המלחמתיות. הערך הרב של התקשורת עם הציבור בארץ והצורך להפיץ ידיעות על פעולות השלטון הזר, להסביר על המטרות של המחתרת ולהגיש לציבור דיווחים על פעולת המחתרת להגשמת המטרות, הניב פעילות ענפה של יצירה והפצה של חומרי הסברה, כרוזים, עלונים חוברות ועיתונים.

אחת מדרכי התקשורת המרכזיות הייתה הדבקת הכרוזים. משימת הדבקת הכרוזים הוטלה על מחלקת הנוער שמילאו תפקידם במסירות ועמדו בפני סכנה מתמדת מצד הבריטים שארבו למדביקי הכרוזים וניסו לעצור אותם. אלה שנעצרו, נשפטו וקיבלו עונשי מאסר.

רות קוטליצקי "עדית", לוחמת לח"י שהייתה אחראית על מחלקת הנוער, מסבירה על המשמעות של הסכנה בהדבקת כרוזים ואלה הם דבריה:

"היו לנו מספיק בני נוער שידביק כרוזים והנה אנחנו מטילים על תלמיד בסמינר את תפקיד הדבקת כרוזים ואז עושה לעצמו נער זה חשבון פשוט, אני בחור מוכשר ואני יכול לתת הרבה מאד והנה לוקחים אותי להדביק כרוזים ובעקבות כך אני עלול להיאסר ואולי אף לא לקבל תעודת הוראה, נכון אני ידעתי שהוא עלול להיאסר, אבל הוא חייב היה להוכיח שהוא מוכן להיאסר גם בשביל הדבקת כרוזים והעמידה בניסיון הזה תוכיח לנו שהוא אכן מוכן לעמוד בכל מבחן גם כאשר הוא יעבור למחלקת פעולות, או לכל מחלקה אחרת, ולא היו פשרות באשר לניסיון אותו חייב היה לעבור נער זה".

סיפורו של אלכסנדר רובוביץ' "חיים" ממחיש יותר מכל את הסכנות שארבו למדביקי הכרוזים.

בתמונה: מדביקי כרזים בפעולה

בתמונה: קהל ברחוב קורא את עיתון המעש

אלכסנדר רובוביץ' "חיים" תולדות חיים

(לחצו כאן לצפייה בדף לוחם באתר העמותה להנצחת מורשת לח"י)

נולד למרים ויהושע ידידיה בירושלים ביום י"ג בתשרי תר"צ, 17 באוקטובר 1929.

אביו היה רוקח בשכונת מאה שערים. בילדותו, קראו לאלכסנדר בבית בשם חיבה: "סני". הוא למד בבית הספר תחכמוני ולאחר מכן בבית הספר במעלה.

אלכסנדר היה צעיר מלא חיים, חברותי, ועם זאת כבד ראש, צנוע ועדין נפש. בהיותו תלמיד בבית הספר התיכון, הצטרף לתנועת "ברית החשמונאים", ובשנת 1946 – למחתרת לח"י. כאשר נודע הדבר למנהל בית הספר הוא סולק מהמוסד הלימודי. למרות זאת, המשיך את לימודיו באופן עצמאי והתכונן לבחינות בגרות אקסטרניות.

יחד עם זאת התמסר כולו לפעילותו במחתרת. עד מהרה מונה לתפקיד אחראי על קבוצת צעירים שעסקו בעיקר בהפצת חומר תעמולה ובהדבקת כרוזים.

פרשת החטיפה והרצח של אלכסנדר רובוביץ'

ביום ט"ז באייר תש"ז, 6 במאי 1947, יצא אלכסנדר רובוביץ' מביתו בדרכו לפגישה עם חיה בן דב "יעל", לפעולה נוספת של הדבקה כרוזים של מחתרת לח"י. להוריו אמר שהוא הולך לקחת חומר לימודים מחבר. מאז לא נראה עוד. משלא חזר הביתה, פרסמה המשפחה המודאגת את תמונתו ופנתה אל הציבור בבקשה לסייע למציאתו. תלמיד בן 13 ששיחק עם חברו ברחוב, סיפר שראה גבר רודף אחרי צעיר, משיגו ומכניסו באלימות לתוך רכב שנעצר לידם וחיש הסתלק מהמקום.

היו אלה אנשי הפלוגות המיוחדות של הבריטים, שפשטו את מדיהם וארבו למדביקים. בראש הפלוגות שהתיימרו לפעול נגד המחתרות בשיטותיהן, עמד המייג'ור רוי פאראן, שניהל בעצמו את החטיפה באותו ערב. רובוביץ' נלכד בעת פעולת ההדבקה. הוא נאבק עם חוטפיו וניסה להימלט, אך אלה התגברו עליו והכניסוהו לתוך מכונית ונמלטו.

מאז לא נראה רובוביץ' בחיים עוד לעולם.

מתוך עיתון "המעש" – סיון תש"ז

אלכסנדר רובוביץ (ח"ס)

היכן הצעיר אלכסנדר רובוביץ

ביום ג', ט"ז באייר ש"ז (6.5.47), הלך אלכסנדר רובוביץ, בן 17, לפגישה עם חבריו.
בשעה 7 בערב נעצר הצעיר, בפירת הרחובות קק"ל-אהרן על-ידי בריטי לבוש אזרחי, מזוין באקדח.
הצעיר התחמק מידי הבריטי והחל לברוח. הבריטי רדף אחריו ותפסו שוב.
עוברים ושבים התעקבו וניסו להציל את אלכסנדר רובוביץ מידי הבריטי.
הלז הראה למתעורבים תעודת כלש.
אלכסנדר רובוביץ נסחב על-ידי הבריטי אל מכונית, שהייתה בפירת הרחובות אוסישקין-קק"ל. בתוך המכונית ישבו שני בריטים נוספים. אחד מהם חבש לראשו כובע של שומר בריטי.
אלכסנדר רובוביץ סירב להיכנס למכונית ע"ש שוביו. בשעת ההיאבקות נשמט כובעו של אחד הבריטים. לאחר שהמכונית הסתלקה חיש מן המקום, נאסף הכובע ונמצא רשום בתוכו השם "פרקן".
מאחר שהצעיר לא חזר לביתו, פנו בני משפחתו למשרדי הבולשת.
קציני הבולשת החלו, כביכול, לחקור בנסיבות היעלמו של אלכסנדר רובוביץ ויחדשו למשפחתו לחפש את בנם בכל בתי-הסוהר ומהגות-הריכוז ה"חוקיים" בארץ.
בשום מקום לא נמצא הצעיר. עקבותיו נעלמו.
מאז החטיפה עברו למעלה משלושה שבועות.
חקירה מדויקת של המקרה משאירה עתה מקום להשערה אחת על גורלו של הצעיר:
אלכסנדר רובוביץ עונה עד מוות על-ידי חוטפיו הבריטיים וגויירתו הועלמה.
אם שלטונות-האויב לא יגלו בימים הקרובים היכן נמצא אלכסנדר רובוביץ, תהפוך ההשערה לעובדה.
במקרה זה ישולם לפושעים הבריטיים כגמולם.

לוחמי חרות ישראל

במחצית – סיון תש"ז

הפרשה מעוררת הדים ציבוריים

כובעו של החוטף נשמט מראשו במהלך החטיפה ונמצא על ידי תלמיד ישיבה בשם קמינצקי. במחלקה ו' של לח"י ניסו לחפש למי שייך הכובע. לאחר חקירה מקיפה ולפי האותיות שהופיעו בכובע, זוהה פאראן ונעצר על ידי הבריטים ונכלא במחנה אלנבי בירושלים. בהמשך הצליח לברוח מכלאו והגיע לדמשק בסוריה.

בתגובה, התקיפו יחידות לח"י קצינים וחיללים בריטיים בתל אביב ובחיפה. אחדים נהרגו וחלקם נפצעו.

משפחתו של רובוביץ' פעלה רבות כדי לגלות את מקום הימצאו ולעשות דין עם האשמים בחטיפתו ובמותו של אלכסנדר רובוביץ'. הפרשה עוררה הדים ציבוריים, העיתונות של אותם ימים לא הפסיקה לדווח על המקרה והסעירה את הציבור בארץ כולה מכל שכבות העם. לח"י אף פנתה לוועדה המיוחדת של האו"ם לענייני ארץ ישראל.

כתוצאה מלחץ דעת הקהל, והחשש הגובר מפני פעולות תגמול של לח"י, הוחזר פאראן לארץ, הועמד למשפט מבויס וזוכה. מיד עם זיכוי חזר לאנגליה שם התקבל בכבוד גדול וזכה לעיטורים.

אך, בלח"י מעשה הרצח לא נשכח. באחד הימים קיבל פאראן בביתו ספר ממולכד. אחיו פתח את המעטפה ונהרג במקומו.

אחרי 20 שנה גילה ההיסטוריון גיורא גודמן תצהיר סודי שמסר מפקדו הישיר של פאראן, ברנרד פרגוסון, לפיו התוודה לפניו פאראן כי הוא רצח את הנער אחרי שעינו אותו כדי להוציא ממנו, ללא הצלחה, סודות המחתרת ואת גופתו שרפו בשטח פתוח סמוך לכביש יריחו- ירושלים.

פאראן עזב את בריטניה והשתקע בקנדה. שם כיהן בתפקידים ציבוריים שונים. עם מותו, נשארה התעלומה בפרשת הנער רובוביץ' ללא מענה.

מתוך עיתון "המעש" – תמוז תש"ז

לוחמי חרות ישראל / כתבים

המעש

עיתון לוחם

לידיעת הצבור

ביום ה', א' בתמוז תש"ז (19.6.47) בשעה 8.30 בערב בערך, הופיעה בשדה-התעופה בלוד מכונית-צבא סגורה, שהיתה מלווה משמר כבד של צבא בריטי. כעבור דקות מספר חנה בשדה-התעופה מטוס צבאי בריטי. מן המכונית יצא קצין בריטי ונכנס לתוך המטוס. המטוס המריא מיד לכיוון בלתי-ידוע לנו, לעת-עתה.

הקצין שהוטס הוא המאיור פאראן, אחד מרוצחיו של הלוחם אלכסנדר רובוביץ'.

הפושע פאראן לא ברח מן המעצר באופן מסתורי. המרחתו אורגנה עלידי שלטונות צבא-הכיבוש שלטון-האויב במולדתנו אך מעמיד פנים, כאילו אינו יודע את "הסוד". הוא מעמיד פנים מאז נחטף אלכסנדר רובוביץ'. הוא ידע על החטיפה וידע על הרצח. הוא איפשר לרוצחים את "בריתם" הראשונה, לאחר שלא הצליחו לשטוש את עקבותיהם.

לא הפושע פאראן בלבד נושא באחריות. שלטון-הדמים אשם ברצח!

לוחמי חרות ישראל

במחתרת — תמוז תש"ז

העמותה להנצחת מורשת לוחמי חרות ישראל (לח"י) (ע"ר)

בית יאיר, רח' שטרן 8, ת"ד 5155 תל-אביב 6105101 טל. 03-6820288 טל/פקס 03-6819187

www.lehi.org.il

info@lehi.org.il

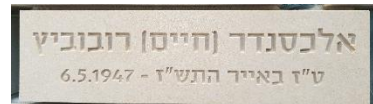
הנצחת שמו של אלכסנדר רובוביץ'

שמו של אלכסנדר רובוביץ' נחרט באנדרטת לח"י הממוקמת ביער לח"י במשמר איילון, בין כל חללי לח"י המונצחים באנדרטה.

אנחנו

משרד הבטחון הכיר בו כחלל מערכות ישראל שמקום קבורתו לא נודע. אבן הונחה לזכרו בגן הנעדרים בהר הרצל ונקבעה לבנת זיכרון בהיכל הזיכרון אשר נמצא אף הוא בהר הרצל.

באתר יזכור של משרד הבטחון ניתן לצפות בדף הנצחה לזכרו. לצפייה לחצו [כאן](#)

הנצחת שמו של אלכסנדר רובוביץ'

אנחנו

בשכונת תלפיות בירושלים ישנו רחוב הנושא את שמו.

אנחנו

ליד המקום בו נחטף, בפינת הרחובות אוסישקין וקק"ל, הציבה עיריית ירושלים לוח להנצחת זכרו (בתמונה משמאל).

אנחנו

מקור: אתר יזכור של משרד הבטחון

העמותה להנצחת מורשת לוחמי חרות ישראל (לח"י) (ע"ר)

בית יאיר, רח' שטרן 8, ת"ד 5155 תל-אביב 6105101 טל. 03-6820288 טל/פקס. 03-6819187

www.lehi.org.il

info@lehi.org.il

אלכסנדר רובוביץ' חי ומת כגיבור ישראל

הוא היה נאמן, אמיץ ובעל תעצומות נפש. למרות שעונה קשות על ידי הבריטים לא גילה את סודות המחתרת. הוא הכיר מחסנים, מקומות מפגש וחברי מחתרת. העובדה שהמשטרה לא הגיעה אל אף אחד מהם, מוכיחה כי עמד בחקירה בגבורה עד הסוף ומת בעינויים על כי סרב לדבר.

עזרא יכין "אלנקם", לוחם לח"י, כתב ספר בשם "אלנקם" בהוצאת "יאיר". בספר (עמודים 229-241) הוא מגולל את קורות הפרשה כולה. הוא מיטיב לבטא יותר מכל את משמעותה של מסירות הנפש של רובוביץ' כלוחם לח"י במילים הבאות:

"לצערנו אין אנו יודעים מה היו דבריו האחרונים של הגיבור בגיבורים רעי היקר מכל יקר אלכסנדר רובוביץ' ה' יקום דמו! אך במקרה שלו אנו יודעים דברים חשובים יותר מכל מה שיכול היה לומר: את אשר לא אמר. האנגלים עינוהו עד מוות במאמציהם להוציא מפיו מסודות המחתרת. נדמה היה שגילו אבן חלשה בחומת הסודיות של לח"י. נער רך השנים. בן שש-עשרה וחצי בסך הכל. רזה. אולי חלש היה בגופו. אך ברוחו, רוח של אהבת-ישראל בכל מאודו – אהבת חבריו עד כלות נשמתו, ידע לנתץ את כלי העינויים של הממלכה הבריטית האדירה ושמר בלבו את כל סודות המחתרת שידע עד שהלב הטוב והטהור נדם. יהי זכרו חרוט בנפש האומה אשר למען חרותה קידש חייו והחזיר נשמתו לבוראו."

תמונות מתוך אזכרה לאלכסנדר רובוביץ' במוזיאון אסירי המחתרות

העמותה להנצחת מורשת לוחמי חרות ישראל (לח"י) (ע"ר)

בית יאיר, רח' שטרן 8, ת"ד 5155 תל-אביב 6105101 טל. 03-6820288 טל/פקס. 03-6819187

www.lehi.org.il

info@lehi.org.il

נתן אלתרמן כתב ב"טור השבועי" בעיתון דבר מיום כ"ח סיון תש"ז, 16 ביוני 1947, את השיר "איה הנער" בעקבות פרשת היעלמו של אלכסנדר רובוביץ'

איה הנער?

"לסדר היום / אין לעבור / אין לטפל בשאלה אחרת
/ כל אחד מבינינו – רגליו על הבור / בו חידת הדמים
נקברת! / ממשלת ארץ-ישראל / עני: איה הנער? /
המחלקה לחקירת פשעים / עני: איה הנער? /
אזרחים תובעי דין מושבעים / ענו: איה הנער? /
זו כיום השאלה! / כל עוד לא תיפתר / אין לפסוח
עליה. חיה היא עדיין! / הישנה / שאלה חשובה
יותר? / כרגע בארץ / אין! אין שנייה. והיינו אומרים
זאת כך / גם לולא יהודי הנער / לא קולו עוד צועק
מאחרי המסך / ואין נע / דממה בשער! / כן. סביבנו
פרובלמות גדולות כים / זה פרט... אך דופקת ידו על
כל דלת / הוא חשוב! הגדולה בשאלות העולם / חשובות
רק מפני שצועק בן קולם / של אשה, / או של איש, /
או ילד, / אי משטרת הארץ? / יוסבר מה קרה! / למה אין
היא יוצאת לחיפוש בשרשרת!! / או נקבע הקצין החוקר לפחות?
או אולי זיהויים החלו? / היה זמן והיו ממשלות
מתהפכות / באחרון להשיב לשאלות כאלו / האם חי הוא
הנער או מת הוא, נדע! / כל עוד כך / הוא קורא לעזרה מכל
שער! / יש בארץ כיום שאלה יחידה - / השאלה היא:
איה הנער?"

שירו של אלכסנדר פן "מעשיה" עוסק אף הוא באותה פרשה והוא התפרסם בעיתון "קול העם" ביום 27 ביוני 1947 ונחתם על ידי פן בשם העט יוד-חת

Historical Jewish Press (JPress) of the NLI & TAU

קול העם, 27.06.1947, page 2

מעשיה

המייג'ור פאראן הוא פטריוט אנגלי
(מחוד עתון אנגלי אחד)

למנצח. למנצח!
מעשה בחד רוצח.
שלפי שמיעות קריות
הא אפילו פקדיוט.

הוא זקה במו עינינו.
הוא נתפש והוא אינו.
כי ישר ממאסר
נעלמו עקבות השר.

המשמר? מי הוא יעזי כי.
עת עיני קצניו בויסקי.
לעצור ולהתגרות
ברוצח-פטריוט?

כי לפי חקיימינו.
זהו זהג ג'נטלמני:
להצניע מכולם.
איך המייג'ור נעלם.

איזה פלא. איזה פלא.
אם ישנם שומרים כאלה.
שלפי ההוראות
דרור קוראים לפטריוט.

כן, תרבה דברים בצנע
מתבשלים בסיר ארצנו.
לו נפתח פי האתון...
אך ננים לשלטון!

יוד-חת

המקור: אתר עיתונות יהודית היסטורית של הספרייה הלאומית ואוניברסיטת תל אביב.

המשך קריאה...

אלכסנדר רובוביץ' "חיים" מוזכר בספרים רבים העוסקים בפעילות לח"י, ביניהם "לקסיקון לח"י" וכרך ד' מסדרת הספרים "תולדות לוחמי חרות ישראל" שנכתבו על ידי נחמיה בן תור והיוו מקור למידע המובא כאן באלבום.

ניתן לעבור אל [אינדקס הספרים](#) באתר העמותה להנצחת מורשת לח"י ולחפש את הערך "רובוביץ' אלכסנדר" ולצפות ברשימת הספרים הארוכה.

בשנת 2009 פורסם באנגליה ספרו של פרופ' דיוויד סזרני, פרופסור להיסטוריה מאוניברסיטת לונדון "הכובע של מייג'ור פארן. הספר תורגם לעברית על ידי נעמי כרמל, בעריכתו המדעית של פרופ' אלון קדיש. הספר יצא בהוצאת כנרת-ביתן-מודן.

בספר, תיאורים מרתקים על פרשת הרצח וגילוי מסמכים חדשים השופכים אור על הפרשה, עוסק בהרחבה במדיניות השלטון הבריטי כלפי אצ"ל ולח"י וחושף את המחלוקות בין הזרועות השונות: המשטרה, הבולשת, הצבא ומערכת השלטון האזרחית הבריטיים לגבי המשך הנוכחות בארץ ישראל.

הספר כתוב כעבודת מחקר מדעית ומגובה במסמכים ועדויות המתפרסמים לראשונה. כמו כן הוא חושף עלילות על פעילות לח"י באירופה ובעיקר מבצעים של ישקה אליאב, בטי קנטו ויעקב חרותי.

הנכם מוזמנים לעקוב אחר פרסומים נוספים באתר האינטרנט של העמותה: www.lehi.org.il

חפשו את דף הפייסבוק שלנו ועקבו אחר הפרסומים:
העמותה להנצחת מורשת לוחמי חרות ישראל

הרשמו חנים כמנויים בערוץ ה- YouTube :
העמותה להנצחת מורשת לוחמי חרות ישראל

lehi_heritage

ועקבו אחרינו באינסטגרם:

